

Sonava el makosa

Sonava el makosa, alegre, enèrgic, contundent, omplint de força i de ritme l'espai buit i adust del gimnàs de l'institut. El cant, els tambors, la vibració encomanadissa del ritme africà que sortia dels altaveus del reproductor de cedés ressonava entre els aparells de gimnàstica arraconats en acabar el curs, com si volgués enfilarse per les espatlles buides i saltar als matalassos apilats al costat de la porta. Com si volgués sortir per les finestres altes, de vidres empolsegats, i abocar-se als carrers del poble, a les places, a la vall sencera de Sant Genís, ressonant des del Puigpedrer fins a la serra de Guàrdia, damunt els camps i els boscos. Com si aquella música vinguda de l'Àfrica llunyana volgués barrejar-se amb les contradanses que es preparaven per rebre la festa major de Sant Genís, sonar al ball i a la cercavila. I això era precisament el que esperava el petit

grup de joves que s'aplegava aquell matí al gimnàs de l'institut, cedit aquells dies com a sala d'assajos.

Sonava el makosa i la Fatou ballava, sola, al centre de la rotllana de companys i companyes que seguien el ritme picant de mans amb més o menys traça. Aliena a tot, àgil, lleugera, amb la pell negríssima brillant de suor per l'esforç sota la calor d'aquell agost, la Fatou saltava, ballava, es deixava arrossegar per la música com només és possible deixar-se arrossegar quan es tenen quinze anys i la música omple els sentits i posseeix els membres. Amb els ulls tancats, amb un somriure com un llampec tot blanc dibuixat a la cara, amb les trenetes dels cabells, rematades per grans de coloraines volant-li com ocells esbojarrats al voltant del cap, el seu cos alt i prim esclatava en un remolí d'activitat que deixava tothom bocabadat. Arrossegada per la música, la Fatou no era ja només l'alegre companya de classe, sempre de broma però també sempre disposada a donar un cop de mà als amics, i que tractava d'ensenyar-los ara els passos d'una dansa que ben pocs d'ells serien capaços d'aprendre. Arrossegada per la música, la Fatou era com una força que ho atreia tot i només els deixava picar de mans maldestrament al ritme del makosa.

Sonava el makosa i la Fatou ballava al centre de la rotllana, però sense perdre de vista els companys i companyes, el gimnàs de l'institut i el motiu d'aquell ball i aquells assajos.

Allà hi havia la Tibisay, la seva millor amiga, que s'esforçaria al màxim per ballar amb ella; i en Toni, sempre tan formal, tan bon estudiant, tan incapaç de ballar res sense ensopegar amb els seus propis peus; i en Carles,

destacant com un adult entre adolescents; i la Laia, tímida com sempre, que segurament no ballaria per no disgustar el seu xicot; i el germà de la Tibisay, i tota una rotllana de rostres blancs que es confonien en el gir de la dansa, amb algun esquitx més fosc, o negre, com el del rostre d'en Suaibou, aquell noi de primer, que la seguia amb uns ulls com taronges.

La Fatou volia comunicar el makosa, compartir-lo amb els seus amics. Fer que aquella música tan seva fos una més de les músiques de la festa major de Sant Genís, i qui sap si aconseguir també que, d'aquesta manera, Àfrica fos una mica més propera.

Però això darrer potser ja era massa difícil: Àfrica era lluny, molt lluny de Sant Genís, fins i tot per a ella, que n'havia marxat amb sis anys i encara no havia pogut tornar-hi. I encara més per als amics que ara formaven la rotllana al gimnàs de l'institut. Fins i tot la Tibisay, amb qui tantes confidències havia compartit, li havia preguntat tot just feia una estona si entenia alguna cosa de la lletra de la cançó, i la Fatou havia hagut d'aclarir-li que aquell disc de makosa era d'un grup de l'illa de Bioko, a Guinea Bissau, que cantava en llengua bubi, mentre que la seva família venia del Senegal, i a casa parlaven el francès i el wòlof. I que el mateix ritme makosa, que Manu Dibanjo havia popularitzat arreu d'Àfrica, va néixer, de fet, al Camerun.

Àfrica era lluny, i era gran, i no es podia resumir en un concepte, en una música, en una llengua.

Mentre ballava, un racó de la ment de la Fatou no deixava de tenir present que, per més que el makosa fos la se-

va música i Sant Genís fos el seu poble des que era petita, no tothom veia amb bons ulls que aquesta música sonés a la plaça en la cercavila que havia d'obrir la festa major. La cercavila era per a la contradansa que tocaven els grallers tot recorrent els carrers de la vila. Era la tradició, i difícilment cap altra música no podria mai compartir aquell espai, i encara menys una música que sonés des d'un disc, que no fos interpretada en directe.

Era un problema sense solució possible, i era evident per a tothom que el makosa mai no arribaria a sonar a la cercavila de Sant Genís. Però aquesta convicció no havia tret el ball de la Fatou de l'estricta horari que regulava els assajos dels diferents grups al gimnàs de l'institut, ni havia fet disminuir gens ni mica l'entusiasme de la noia ni la fidelitat del grup que, assegut en rotllana, tractava de conèixer millor aquell ritme africà. Un grup alguns dels membres del qual tocarien també la gralla a la cercavila, demostrant així que el conflicte no era qüestió de persones, ni d'òrgens, ni de colors de pell, sinó que era quelcom de molt més complex i més profund.

Però ara sonava el makosa, la Fatou ballava davant els seus companys, i la música que s'abocava al carrer a través de les finestres de l'institut, el ritme que duia Àfrica d'extrem a extrem de la vall, que havia fet aixecar el cap amb un somriure a en Dembo, el repartidor del butà, que passava a la vora, semblava capaç d'arrossegat lluny, riera de Milany avall, tots els maldecaps i les disputes.

La cançó arribava a la seva fi, i ja hi havia moviment al passadís, a la porta del gimnàs. Durant l'hora següent,

la Fatou hauria de cedir el lloc als grallers, que al seu torn l'haurien de cedir una hora més tard al grup de teatre, sense que en Paco, el conserge de l'institut, tolerés ni un minut de retard. Quan es creuessin a la porta, tots sabien que hi hauria mirades de comprensió, mirades vergonyoses, mirades hostils. I la mirada més ambigua de totes, la de l'Oriol, el cap de colla dels grallers de Sant Genís, obstinat com la Fatou, apassionat com la Fatou, i, com la Fatou, decidit a no cedir ni un mil·límetre en aquella disputa que amenaçava d'omplir de tensió la cercavila de la festa major.

La cançó arribava a la fi. La Fatou rematava la dansa entre els aplaudiments dels companys, alguns dels quals es passarien tot el matí a l'institut, assistint o participant en els assajos dels diferents grups.

Callava el makosa.

* * *

A la sortida de l'institut, el sol del migdia d'agost queia sense pietat sobre aquell carrer encara a mig urbanitzar que, segons l'ajuntament, ben aviat seria una bonica avinguda que uniria la zona escolar de la vila amb el centre. De moment, però, només era un inhòspit espai en obres, dues voreres a mig fer resseguides aquí i allà per rases que els paletes havien hagut de cobrir amb lones per poder-hi treballar sense perill de patir una insolació, i una calçada de terra piconada, resseca com el cuir vell, que hauria estat polegosa si bufés prou vent per aixecar-hi pols o si s'hi aventuressin més vehicles que els pocs cotxes i motos que

anaven fins a l'institut i que es refugiaven ara, inútilment, sota l'ombra escarransida dels pocs arbres que, al costat de la porta, agonitzaven lentament per la secor.

La Fatou caminava decidida sota el sol, amb la bossa a l'esquena, parlant i gesticulant amb vehemència, reconstruint la seva actuació i l'assaig, i insistint en el fet que ningú no podria impedir que la seva música, el seu makosa, obrís les festes de Sant Genís, al costat de la contradansa de l'Oriol i els seus companys, i també, si finalment s'animava, del so de la marimba del seu amic John-Malcolm.

Al seu costat, més pausada i reflexiva, la Tibisay s'esforçava debades per raonar amb ella, per fer-li veure que la seva obstinació no duia enlloc i que era preferible buscar un altre espai per al makosa a les festes. Que aquell conflicte era absurd i no beneficiava ningú. Però no trobava les paraules ni els arguments, i la seva mirada s'aixecava de tant en tant, com si busqués inspiració, cap a la massa boscosa, plena de verd i de vida, de la serra de Guàrdia, just per damunt dels seus caps.

Algú que, des d'allà dalt, li hagués tornat la mirada hauria pogut distingir amb prou feines dues figures diminutes caminant l'una al costat de l'altra, destacant sobre el groc torrat del carrer en construcció, vora les hortes de la Quintana de Dalt, cap al poble. De més a prop, hauria vist sens dubte el contrast del físic de les dues noies: la Fatou, alta i prima com una jugadora de bàsquet, amb els cabells arrissats recollits formant trenes diminutes; i la seva amiga, baixeta i rodanxona, amb els cabells llargs i llisos d'un negre d'atzabeja, i la cara rodona i somrient, amb els trets ca-

racterístics de la gent de l'Amèrica del Sud. Sempre deien que elles dues havien vingut de les dues puntes del món i s'havien anat a conèixer a mig camí.

Quan algú preguntava a la Tibisay pel seu nom, tan poc sentit, ella sempre aclaria, amb una punta d'orgull, que era un nom indi de Veneçuela, i que els seus pares l'hi havien posat per recordar els seus orígens, per bé que ella era nascuda a Sant Genís i encara no havia tingut ocasió de viatjar a Amèrica.

El que la Tibisay, en canvi, solia callar era que li hauria agradat que els seus pares haguessin mostrat el mateix gust pels orígens a l'hora de batejar el seu germà, només un any més gran que ella, i que havia estat víctima de la moda, tan llatina, dels noms compostos anglosaxons. Encara que no havia sentit mai que el noi fes cap comentari sobre el tema, ella mai no havia pogut evitar de pensar que allò de John-Malcolm no era un bon nom per anar per la vida.

Un altre aspecte, aquest més important, que diferenciava els dos germans era la música. La Tibisay se sentia de vegades com l'ovella negra d'una família de músics: l'avi s'havia dedicat professionalment a tocar i cantar a les festes dels pobles, allà a la seva terra, i el pare, que havia deixat inacabats els estudis musicals quan va emigrar a Europa, havia encomanat la seva passió per les percussions a en John-Malcolm, que era un entusiasta de la marimba.

Ella, en canvi, mai no havia mostrat gens d'oïda musical, ni tan sols no sabia ballar, i encara recordava la desesperació del pare i el germà gran quan, anys enrere, a les classes de música de l'escola, havia estat del tot incapaç de

fer sonar mínimament bé la flauta de bec. Aquell any, en la funció de final de curs, s'havia vist reduïda al trist paper de tocar el triangle mentre, al seu costat, la Fatou, que ja en aquell temps era la seva millor amiga, feia sonar un tambor com si el cuir tingués veu pròpia.

No havia estat, doncs, el gust per la música el que havia dut la Tibisay a intentar aprendre a ballar amb la Fatou, i això totes dues ho sabien perfectament. Havia estat, més aviat, aquella mena de núvol amenaçador que s'havia format damunt un acte tan aparentment inofensiu com la cercavila de la festa major. S'adonava que el conflicte no tenia solució possible, perquè totes dues parts tenien la seva mica de raó, i veia, com veia tothom, com acabaria allò: el makosa no sonaria a la cercavila de la festa major, sinó en algun altre acte encara per determinar... i la Fatou tindria un disgust terrible i completament innecessari.

Era per això que s'havia afegit al grup de la Fatou: per mirar de fer-li veure la realitat, per mirar de dissuadir-la'n... Però, per més que ho havia intentat, no havia aconseguit res de res: la seva amiga continuava sense voler-se adonar de res, i faltava poc més d'una setmana per a la cercavila de la festa major.

Ara, totes dues caminaven cap al poble pel carrer en obres, reprenent una discussió que sabien perfectament com havia de continuar i d'acabar. De fet, entre elles les paraules molts cops no eren necessàries. Es coneixien massa bé, i la Fatou sabia que la Tibisay no pararia d'insistir, tant com la Tibisay sabia que la Fatou no es deixaria convèncer de res.